

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zapora za obsojence z območja sodnega okrožja Koper in obsojence z območja sodnega okrožja Ljubljana, če so obsojeni na kazen nad enim letom zapora ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega eno leto zapora; za mlajše polnoletne obsojence (do 23. leta starosti) z območja sodnega okrožja Koper, če so obsojeni na kazen zapora do enega leta ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega enega leta zapora oziroma z območja sodnega okrožja Nova Gorica, če so obsojeni na kazen zapora nad šest mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šest mesecev zapora ter obsojenci s sodnega okrožja Nova Gorica, če so obsojeni na kazen zapora nad šest mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šest mesecev zapora.

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci, priporniki in obsojenci, ki prestajajo kazen zapora na podlagi 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** 110¹, na dan našega obiska je bilo v Zavodu za prestajanje kazni zapora (v nadaljevanju: ZPKZ) Koper 135 oseb, torej kar za deset več kot ob prejšnjem obisku v letu 2011 (48 pripornikov in 87 obsojencev). Trije obsojenci prestajajo kazen zapora na podlagi 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij.

¹Zavod sicer še vedno razpolaga s 149 posteljami. Se je pa po pojasnilu v. d. direktorice od prejšnjega obiska spremenila kapaciteta obsojeniškega dela in pripora. Obsojeniški del je tako po novem namenjen za namestitve 78 obsojencev (40 na zaprtem, 30 v polodprtem in 8 v odprtem oddelku). V oddelku pripora pa se je število mest zmanjšalo na 32 oseb.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen. Opravljen** je bil **15. 5. 2012**

► **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (specialist kriminalističnega preiskovanja, višja svetnica varuha) in dva predstavnika nevladnih organizacij (Inštitut Primus, Rdeči križ Slovenije) ter pogodbeni izvedenka (prim., dr. med., spec. psihiatrije).

► **Vsebina obiska:** uvodni razgovor z vodstvom Zavoda. Sledil je ogled bivalnih in ostalih prostorov, razgovor z zaprtimi osebami ter zaključni razgovor z vodstvom Zavoda.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljevanju: GURSIKS), zavodu pa v vednost 23. 7. 2012, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 14. 9. 2012, torej 53. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- način izvedbe sprejema zaprte osebe v ZPKZ Koper (in izpolnitve vseh potrebnih obrazcev, vključno z obrazcem »uvodni razgovor operativnega vodje«). DPM takšen način sprejema pripornikov in obsojencev pozdravlja, saj dokazuje, da je bila zaprta oseba ob sprejemu s pogoji in načinom bivanja v ZPKZ Koper ter s pravicami dejansko seznanjena.
- da je ZPKZ Koper v tem letu omogočal delo bistveno več zaprtim osebam, kot ob prejšnjem obisku.
- da ob tokratnem obisku (za razliko od prejšnjega v letu 2011) od zaprtih oseb nismo slišali pritožb glede odnosa pravosodnih policistov do zaprtih oseb. V nasprotju s prejšnjim obiskom smo glede tega slišali le pohvale. DPM spodbuja Zavod, da takšno raven profesionalnosti v odnosu do zaprtih oseb ohrani in razvija tudi v prihodnje.
- prizadevanje Zavoda po čim večji vključenosti zaprtih oseb tudi v različne prostočasne aktivnosti, saj s tem koristno zapolnijo dan in krepijo delovne navade. Na podlagi tega pričakujemo, da bo Zavod, tudi v prihodnje s tovrstno prakso nadaljeval.
- spremljanje samomorilne ogroženosti obsojencev. Uvedba strukturiranega informativno spoznavnega razgovora ob sprejemu zaprte osebe v ZPKZ Koper je primer dobre prakse.
- dostopnost vzgojne službe pozdravlja in priporoča, da vzgojna služba s takšno prakso nadaljuje tudi v prihodnje.

DPM: predlagamo, da se sprejem zaprtih oseb (priprava posebnega obrazca »uvodni razgovor operativnega vodje (vodje izmene) ob sprejemu«), prouči tudi za ostale zavode za prestajanje kazni zapora, saj so na takšen način vse zaprte osebe nedvomno dobro seznanjene o svojih pravicah že ob sprejemu².

GUURSIKS: pojasnjujemo, da ima večina zavodov za prestanje kazni določen protokol ob sprejemu zaprtih oseb v pisni obliki po katerem nedvomno seznanijo zaprte osebe o svojih pravicah, hkrati pa zberejo vse ključne podatke o zaprti osebi, ki so pomembni ob nastopu kazni. Hkrati vas obveščamo, da na Generalnem uradu v okviru projekta e-zapori pripravljamo zelo definiran protokol ob sprejemu zaprtih oseb v obliki elektronske aplikacije. V to bo zajet t.i. assessment – opredelitev statističnih in dinamičnih dejavnikov za vsako zaprto osebo. Prav tako pripravljamo brošuro, zbirnik z vsemi ključnimi informacijami, pomembnimi za zaprte osebe med prestajanjem kazni, kar nekateri zavodi vsak zase že imajo.

DPM: ponovno predlagamo, da se odpravijo pomanjkljivosti, kot so nameščen pokrov na stropni luči v sobi št. 231 ter še vedno ni bil popravljen pokrov kotlička v bivalnem prostoru 245³.

GUURSIKS: potrebno je opozoriti na problem, da na trgu ni vedno na razpolago posameznih delov naprav, v konkretnem primeru tipskega pokrova luči, zato je potrebno zamenjati celotno luč v sobi št. 231, za kar pa so potrebna finančna sredstva, ki jih je v tem času težko zagotoviti.

²V.d. direktorica je tudi pojasnila, da je ZPKZ Koper od prejšnjega obiska pripravil poseben obrazec »uvodni razgovor operativnega vodje (vodje izmene) ob sprejemu«, ki se ga izpolni skupaj z zaprto osebo, poleg izjave o obveščanju svojcev in obrazca oziroma vprašalnika »prva ocena samomorilne ogroženosti«. Ob izpolnjevanju navedenih obrazcev operativni vodja oziroma vodja izmene osebi izroči tudi kopijo Hišnega reda (za pripor oziroma za obsojenski del).

³Ugotovljeno je bilo, da je bil bivalni prostor 231 od prejšnjega obiska prepleskan, ni pa bil nameščen pokrov na stropni luči. V bivalnem prostoru 241 je bil tokrat popravljen pokrov kotlička WC-ja in bila so zamenjana vrata sanitarnega prostora. Še vedno pa ni bil popravljen pokrov kotlička v bivalnem prostoru 245.

DPM: predlagamo, da zaposleni več navora vložijo v redno, sistematično pregledovanje prostorov in s tem ugotavljanju, kdo od obsojencev namerno poškoduje inventar in ugotavljanja odškodninske odgovornosti⁴.

DPM: predlagamo, da se v bivalnem prostoru 256 (in po potrebi še v drugih bivalnih prostorih s podobno namestitvijo dostopa svetlobe v prostor) proučijo možnosti namestitve zavese, s katero bi bilo mogoče preprečiti vstop sonca in prostor v nočnem času tudi primerno zatemniti⁵.

DPM: predlaga, da ima ZPKZ Koper določeno število žimnic vedno na zalogi in če pride do takšnega primera, da žimnica oziroma pena žimnice začne »plesniti«, je to mogoče tudi takoj zamenjati⁶.

GUURSIKS: na predlog soglašamo, vendar pa hkrati menimo, da se bodo, ob še tako skrbnem odkrivanju in saniranju drobnih poškodb, naprav in inventarja, pri natančnejšem nadzoru, poškodbe še vedno pojavljale. Gre namreč za veliko število bivalnih, delovnih in drugih površin, naprav in inventarja, nad katerimi je težko izvajati vsakodnevni nadzor. Popravilo poškodb pa ne nazadnje zahteva določen čas in finančna sredstva.

GUURSIKS: glede problematike zatemnitve sob, ki imajo strešno okno, zavod Koper preučuje možnost rešitve Varuhovega predloga, vendar je pri tem treba upoštevati tudi razloge varnosti.

GUURSIKS: glede na opozorila Varuha, da je na eni izmed postelj v bivalnem prostoru videl namesto žimnice zgolj peno, ki pa je bila že plesniva, zato predlaga, da ima zavod Koper določeno število žimnic na zalogi in če pride do takšnega primera peno z žimnico nemudoma zamenja, pojasnjuje, da je zavod Koper zamenjal vse žimnice na odprtem in polodprtem oddelku ter opravil zamenjavo tudi na zaprtem oddelku in v priporu. Zavod Koper pa ima sicer minimalno še ustrezno ohranjenih in novih žimnic na zalogi, kar mu bo omogočalo zamenjavo dotrajanih žimnic.

⁴DPM je ob pregledu naključno izbranih bivalnih prostorov tudi tokrat opazil nekatere pomanjkljivosti oziroma predvsem poškodbe inventarja – vrat sanitarnih prostorov in vhodnih vrat v bivalne prostore. Vrata bivalnih prostorov 251 in 254 so bila poškodovana z notranje strani. V bivalnem prostoru 256 smo opazili poškodovano držalo zavese tuša. Poškodbe na vratih bivalnih prostorov (luknje v lesenem delu vrat), lahko namreč predstavljajo nevarnost za (samo)poškodbo.

⁵Ker ima ta bivalni prostor dnevno svetlobo samo iz stropne kupole, tega prostora ni mogoče zatemniti v nočnem času, hkrati pa ni mogoče kakorkoli omejiti dostopa sonca.

⁶V času obiska je bilo s strani obsojencev slišati pripombe glede dotrajanih žimnic. Pri tem velja poudariti, da smo se glede slabih vzmetnic lahko tudi sami prepričali v bivalnem v prostoru številka 233. V navedenem bivalnem prostoru smo namreč videli, da je na eni izmed postelj kot žimnica nameščena zgolj pena (brez potrebne prevleke), poleg tega pa je bila pena tudi že "plesniva". DPM je sicer prejel pojasnilo, da naj bi bile žimnice naročene in ko jih bodo dobili, bodo tudi zamenjane.

DPM: za priporni oddelek predlagamo, da zaposleni (predvsem pravosodni policisti) vložijo več truda v sprotno ugotavljanje poškodb inventarja in v povezavi s tem tudi v odkrivanje povzročiteljev⁷.

GUURSIKS: soglašamo, da je kakršnokoli namerno poškodovanje zavodskega premoženja treba preprečiti in odkrivati povzročitelje, vendar pa gre pri tem, na srečo, za manjšo povzročeno škodo, ki jo priporniki ne povzročajo masovno, temveč le posamezniki, ki pa jih v praksi ni mogoče vedno odkriti. S tega razloga po stališču Generalnega urada ni mogoče očitati zaposlenim oziroma pravosodnim policistom, da preprečevanju in odkrivanju povzročiteljev škode ne posvečajo dovolj pozornosti. Zavod Koper namreč vse škodne primere obravnava po predpisanem postopku, v katerem v vsakem primeru škodnega dogodka imenuje komisijo za ugotavljanje škode, okoliščine nastanka škode, višino povzročene škode in povzročitelja.

DPM: menimo, da potrebe, da katerakoli oseba spi na žimnici na tleh, ne bi smelo biti, saj ima (kot je že zapisano) ZPKZ Koper na voljo dovolj postelj (149); ZPKZ Koper bi moral poskrbeti, da ima vsaka oseba ob sprejemu na razpolago tudi svojo posteljo⁸.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da je v tem zavodu res prišlo do sprememb uradnih kapacitet zaradi bistvenega trenda dviga števila obsojencev in možnosti namestitve le-teh po oddelkih oz. potrebe po razširitvi oddelka v del, ki je bil predhodno namenjen za pripor. Uradna kapaciteta je bila za 12 povišana za obsojence (78, prej 66) in znižana pri priporu 32, prej 449, skupaj 110. Generalni urad dodaja, da prav v tem času ponovno preverja uradne kapacitete zaprtih oseb v zavodih in dislociranih oddelkih, pri čemer je možno, da bodo opravljene tudi korekcije teh kapacitet. Sicer pa Generalni urad stoji na stališču, da se v zavodu Koper ne sme več ponoviti, da bi kateri od

⁷Ob obisku smo opravili pregled vseh prostorov pripornega oddelka. Opravili smo osebne razgovore z naključno izbranimi priporniki in tistimi, ki so to posebej želeli. Priporniki sicer glede same namestitve, oziroma opreme bivalnih prostorov, niso imeli pripomb. Pri pregledu bivalnih prostorov pripora so bile sicer ugotovljene manjše poškodbe pohištva (ob tem lahko izpostavimo bivalni prostor 213, kjer so bila poškodovana vrata sanitarij). ZPKZ Koper pa bi moral vsakega ugotovljenega povzročitelja primerno obravnavati in sankcionirati. Tako bi bilo povzročiteljem jasno, da bodo za namerno povzročanje škode odgovarjali enako, kot so za svoja ravnanja odgovorni tudi izven Zavoda. Prizadevanje Zavoda k ugotavljanju povzročiteljev namernih poškodb inventarja in opreme in njihovem sankcioniranju bi po mnenju DPM pozitivno vplivalo tako na razvoj osebne odgovornosti pri vseh zaprtih osebah, kot tudi na zmanjšanje tovrstnih poškodb.

⁸Skrb vzbujajoče so informacije pripornikov, da so kljub zagotovilom vodstva ZPKZ Koper, da razpolagajo z zadostnim številom postelj, nekateri priporniki po sprejemu morali spati kar na žimnicah na tleh. Takšno našo ugotovitev je potrdila tudi v. d. direktorica ob zaključku našega obiska, in sicer, naj bi se to nekajkrat res zgodilo, vendar v krajšem časovnem obdobju.

pripornikov moral spati na žimnici, ki je položena na tleh, saj dodatna postelja v bivalnem prostoru ne zavzame bistveno več prostora kot žimnica, ki se položi na tla.

DPM: ZPKZ Koper, kot je zapisano na začetku poročila, je spreminjal kapaciteto namestitev v obsojeniškem delu in priporu (tu se je število postelj znižalo) prosimo za sporočilo razlogov oziroma utemeljitve, zakaj jo do teh sprememb sploh prišlo. Na podlagi ugotovitve, da so nekateri priporniki morali spati na žimnici na tleh, se namreč DPM zastavlja vprašanje ali je bilo zmanjšanje števila postelj v pripornem oddelku sploh pravilno oziroma kakorkoli utemeljeno.

GUURSIKS: Glej zgoraj

DPM: predlagamo, da naj Generalni urad Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij skupaj z Javnim gospodarskim zavodom (v nadaljevanju: JGZ) preveri prežete informacije glede povišanje norme v delavnicah JGZ Emboplast in sporoči, ali je JGZ Emboplast normo v delavnicah dejansko povišal, za koliko in na kakšni podlagi. Prosimo tudi za posredovanje ocene, ali je postavljeno normo mogoče dosegati z normalnimi delovnimi naporji. DPM prosi tudi za podatek, ali je skladno s povišanjem norme povišano tudi plačilo za opravljeno delo⁹.

GUURSIKS: Generalni urad je pridobil tozadevno poročilo navedenega JGZ. Na podlagi pravilnika o količnikih za določitev osnovnih plačil, o kriterijih in merilih za ocenjevanje delovne uspešnosti in rezultatov dela obsojencev ter o nagradah mladoletnikov so tudi določena da, ki jih opravljajo zaprte osebe, normirana. V 14. členu citiranega pravilnika je eden izmed kriterijev za merjenje uspeha pri delu tudi obseg opravljenega dela. V kriterijih in merilih, ki jih določita direktor JGZ in direktor zavoda s soglasjem generalnega direktorja uprave, se normirana dela ocenjujejo v odstotkih, glede na dosežene ali presežene predpisane norme. Ker pa v predpisih s področja izvrševanja kazenskih sankcij ni določeno, kako se delno zaprtih oseb normira, Generalni urad meni, da je skladno s 45. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, po

⁹V razgovoru z zaprtimi osebami, zaposlenimi v delavnicah JGZ, smo prejeli informacijo, da naj bi se pričakovana norma, ki jo morajo dosegati delavci v JGZ, v zadnjem času kar podvojila. Tako naj bi se po informacijah, prejetih s strani zaprtih oseb, na "štanci" zvišala iz 400 kosov dnevno na kar 800 kosov dnevno. Znatno povišanje norme je potrdila tudi v.d. direktorica v zaključnem razgovoru.

katerem je obsojencu, ki pri delu dosega glede na svoje sposobnosti primeren uspeh, treba zagotoviti vse pravice iz dela po splošnih predpisih ter da se določanje norm obsojencev uporabljajo splošni zapisi. To izhaja iz stališča direktorja Javnega gospodarskega zavoda Emboplast Koper.

JGZ: Emboplast Koper v poslovanju s poslovnimi partnerji prevzema odgovornost za izvajanje del in kakovosti dobavljenih izdelkov. S poslovnim sodelovanjem so vsa dela normirana, tako v smislu urne izdelave izdelkov in kvalitete, kar pomeni, da so norme privzete in že preverjene z delom delavcev v zunanjih podjetjih.

Pri konkretnem primeru je norma za izdelavo tega izdelka bila postavljena s strani naročnika v višini 1200 kosov/uro. Postavljeno normo so dosegli delavci omenjene firme pri izvajanju te operacije. V začetni fazi smo to normo postavili na 600 kosov/uro. Razlog za to je bilo neenakomerno izvajanje tega dela (ni bilo dovolj naročil) in posledično uvajanje v delo vsakega posameznika za obdobje enega meseca. Ko smo ocenili, da so vsi pogoji izpolnjeni, smo normo zvišali na 900 kosov/uro, kar je še zmeraj bistveno manj oziroma 75 % norme dosegljive z 8 – urnim normnim delom. Pri tem smo v začetni fazi stimulirali vsakega posameznika na teh delih tako, da smo mu delno kompenzirali razliko v ne doseganju norme z kvaliteto in delovno disciplino. Vsekakor je potrebno poudariti, glede na to, da je osnovni cilj izvajanje dela v JGZ, da zaprte osebe pripravljamo na vključevanje v življenje po prestani kazni. Ne nazadnje moramo povedati, da obstajajo tudi finančni razlogi za pokrivanje vseh nastalih stroškov v zvezi z delom. Postavljeno normo je mogoče dosegati z normalnimi pogoji dela.

DPM: predlagamo, da ZPKZ Koper po poškodovanju in uničenju inventarja in opreme skrbneje poskrbi za sanacijo, vsaj v primerih, ko obstaja bojazen (samo) poškodbe, oziroma na to potrebo opozori JGZ¹⁰.

DPM: pričakujemo, da bo ZPKZ Koper v tem letu povečal aktivnosti glede omogočanja vključitve večjega števila zaprtih oseb (tudi pripornikov) v katerokoli obliko izobraževanja¹¹.

GUURSIKS: pojasnujemo, da se strinjamo z ugotovitvijo in pobudo, da bi se trendi glede vključevanja v izobraževanje ponovno izboljšali, hkrati pa opozarjamo, da je takšno stanje posledica težav, ki so povezani s finančnimi vprašanji ter ukrepi vlade (višanje normativov za formiranje razredov, itd.), ki pa temu področju ne gredo v prid. V verificirane programe, ki potekajo redno, ne uspevajo več vključevati obsojencev, saj so programi plačljivi, za obsojence pa težje dostopni, ker nimajo denarja. Prav tako ga za ta namen ne morejo več dobiti s strani centra za socialno delo, kar se je v preteklosti uspelo zagotoviti. In to ni problem samo zavoda V Koprju, ampak lahko negativne trende pričakujemo tudi v drugih zavodih. Ljudska univerza v Koprju ne uspeva pridobiti finančna sredstva za primerne vrste izobraževanja za zaprte osebe. Zavod Koper z Ljudsko univerzo intenzivno išče skupne rešitve v nastali situaciji, saj se zavedajo, da je izobraževanje eno od pomembnejših dejavnosti, ki zaprtim osebam omogoča lažje vključevanje v družbo in življenje po prestani kazni. Dejstvo je, je tovrstna problematika sistemska in ne le težava zavoda Koper in jo bo na tak način potrebno reševati.

¹⁰Ob obisku smo na zastekljenih linah kovinskih vhodnih vrat v dve delavnici opazili razbito steklo, ki iz line nista bili odstranjeni in sta zato predstavljali nevarnost (samo)poškodbe. Po informacijah, ki smo jih dobili od zaprtih oseb na delu, naj bi šipe bile razbite že dlje časa, pa tudi sicer se jim to ni zdelo nič nenavadnega. V delavnici št. 2 smo opazili tudi razbita vrata v sanitarne prostore, na katerih bi prav tako lahko prišlo do poškodbe. DPM je na nujnost odstranitve razbitega stekla in sanacijo vrat opozoril že v zaključnem razgovoru.

¹¹Glede na podatek, da je bilo v letu 2011 v različne oblike izobraževanja vključenih (le) približno 60 zaprtih oseb, DPM ugotavlja, da je moč zaznati kar bistven padec možnosti izobraževanja za zaprte osebe v primerjavi z letom 2010, ko je ZPKZ Koper zagotavljal vključenost v različne oblike izobraževanja kar 87 obsojencem in 15 pripornikom. DPM zato ZPKZ Koper spodbuja, da v tem letu vложи več napora v to, da bi v izobraževanje pritegnil oziroma ga omogočil čim več zaprtim osebam.

DPM: pričakujemo, da bo glede na trend postopnega povečevanja oziroma dopolnjevanja števila zaposlenih (pravosodnih policistov) prišlo do zapolnitve še teh štirih nedopolnjenih delovnih mest pravosodnih policistov¹².

GUURSIKS: glede zapolnitve nezasedenih delovnih mest pravosodnih policistov pa je potrebno povedati, da gre prvenstveno za delovna mesta vodilnih pravosodnih policistov, v zavodu Koper pa trenutno nimajo pravosodnih policistov, ki bi izpolnjevali pogoje za premestitev na zahtevnejša delovna mesta. Poskušali so tudi z internim razpisom, vendar žal neuspešno, tako da sedaj potekajo napor v smeri, da primerne zaposlene usmerjajo in podpirajo k pridobitvi pogojev (izobrazbe) za zasedbo teh delovnih mest.

DPM: ugotavljamo, da so bila prisilna sredstva uporabljena v enem primeru (sedem v letu 2011) in bili sta izvršeni dve izločitvi v posebni prostor po 236. členu ZIKS-1 (14 v letu 2011), kar ne kaže na prekomerno uporabo prisilnih sredstev¹³.

GUURSIKS: pozdravljamo ugotovitve Varuha, da v zavodu ni zaznati prekomerne uporabe prisilnih sredstev, prav tako pa smo na Generalnem uradu zadovoljni, da se bo do sedaj naprej v zavodu Koper disciplinska kazen oddaje v samico izvrševala v primerno opremljenem prostoru.

DPM: priporočamo, da se jasno uredijo razmerja med ZPKZ Koper, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS) in Zdravstvenim domom Koper.

GUURSIKS: seznanjamo vas, da so razmerja med zavodom Koper, ZZZS in Zdravstvenim domom Koper urejene.

DPM: želimo pojasnilo ali je do takšnega znižanja finančna sredstva za zdravstveno oskrbo res prišlo in če, na kakšni osnovi. V tem primeru prosi tudi za kopijo tozadevne dokumentacije (sklepa, odločitve)¹⁴.

GUURSIKS: gre za napačno podano ali razumljeno informacijo o zniževanju finančnih sredstev za zdravstveno varstvo zaprtih oseb. S splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2012 se je namreč prepolovil standard nekaterih zdravstvenih timov za zaprte osebe, vendar smo za potrebe sprejetja Aneksa

¹²Tudi ob tokratnem obisku smo od vodstva Zavoda prejeli pojasnilo, da se je število pravosodnih policistov od prejšnjega obiska v letu 2011 povečalo oziroma je bil dodatno zaposlen en pravosodni policist, tako da je sedaj skupno število pravosodnih policistov 58. Kljub tej zaposlitvi, pa glede na sistemizacijo (62 pravosodnih policistov) še vedno niso zasedena štiri delovna mesta.

¹³Kot že omenjeno v delu poročila »bivalni pogoji« ZPKZ Koper v tem letu razpolaga tudi s samico, ki je bila v enem primeru že uporabljena. Bivalni prostor »samica« se nahaja v prvem nadstropju in ima vhod s stopnišča. Je primerno opremljena (omara, postelja, miza s stolom, WC na počep in umivalnik) in ni video nadzorovana. Glede na namen tega prostora »samica«, je vse pohištvo pritrjeno. Po pojasnilu vodje obsojeniškega dela se nadzor nad osebo, ki je izločena v »samico« izvaja fizično približno na vsako uro.

¹⁴Glede na pojav informacij, da se znižujejo finančna sredstva za zdravstveno oskrbo zaprtih oseb (po nekaterih informacijah celo za polovico).

št. 1 k Splošnemu dogovoru za leto 2012, v sodelovanju in v pogajanjih glede ordinacijskih časov posameznih zdravstvenih timov, na Ministrstvu za zdravje uspeli ohraniti prejšnji standard za tim psihiatra in ambulante za odvisnost. Zavod Koper je za usklajene dogovore z Zdravstvenim domom Koper sklenil tudi pisni sporazum o ureditvi izvajanja zdravstvene dejavnosti v zavodu. Pogajanja z zdravstvenimi domovi in ZZZS so bila namreč potrebna, ker zdravstveni izvajalci do takrat niso dosledno izvajali izjemno bogatega standarda, kljub temu, da so prejeli plačilo po pavšalu.

DPM: ugotavljamo, da zdravstveno zavarovanje pripornikov še vedno ni urejeno. Ker je sistemski problem, ki naj bi ga urejal Generalni urad Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij, bi želeli pojasnilo, kaj se dogaja na tem področju.

GUURSIKS: sporočamo, da je zdravstveno zavarovanje pripornikov urejeno skladno z 22. točko 15. člena zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljevanju: ZZVZZ). V praksi se pojavlja problem za pripornike, ki so v času pripora zavarovani iz drugega naslova in imajo zadržane pravice – blokada. Generalni urad se zaveda težav takih pripornikov pri dostopu in uveljavljanju pravic do zdravstvenih storitev v času pripora, zato smo vsem zavodom za prestajanje kazni zapora izdali navodilo, da stroške zdravstvenih storitev krijejo iz materialnih stroškov. Nemotena zdravstvena oskrba je zagotovljena vsem zaprtim osebam ne glede na težave, ki se pojavljajo. Pristojno Ministrstvo za zdravje smo opozorili na pomanjkljivosti, zato bomo pri pripravi sprememb ZZVZZ tudi aktivno sodelovali. Spremembe so bile napovedane tekom letošnjega leta, vendar nas Ministrstvo za zdravje do sedaj še ni pozvalo k sodelovanju.

DPM: Ugotavljamo, da je nerodno, da je toliko ambulant popoldan, ker je popoldan težje urejati različne stvari, med drugim tudi zagotavljati varovanje s strani pravosodnih policistov in tako medicinske sestre že šest let delajo v glavnem popoldan.

GUURSIKS: Zavod Koper se zaveda, da bi bilo za zavod in za zaprte osebe lažje, če bi zdravstvene ambulante obratovale v dopoldanskem času, zato argumentirano že nekaj časa apelirajo na zdravstveni dom po spremembi urnikov, vendar glede na kadrovske zmožnosti Zdravstvenega doma Koper, to trenutno ni izvedljivo. Zavod Koper si bo še naprej prizadeval za obratovanje ambulant v dopoldanskem času.

DPM: ugotavljamo, da še vedno ni bilo izpolnjeno priporočilo DPM (iz obiska v 2009 in 2011), da bi imel ZPKZ Koper zaposlenega psihologa. DPM ponovno pričakuje, da bo v prihodnje prišlo do realizacije še tega priporočila.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da je zavod Koper v letošnjem letu na delovno mesto svetovalca pedagoga zaposlil sodelavko, ki je po izobrazbi psihologinja in poleg dela pedagoginje opravlja tudi delo psihologinje s priporniki in obsojenci. Strinjamo se, da bi zavod Koper potreboval strokovnega delavca psihologa, katerega delo bi bilo usmerjeno predvsem v psihološko dejavnost in specialne obravnave. Glede na zahteve, da se število zmanjša tudi v URSIKS, trenutno ni nobenih možnosti za nove zaposlitve.

DPM: predlagamo, da ZPKZ Koper poskrbi za dostopnost rednih letnih poročil Varuha človekovih pravic RS in posebej še rednih letnih poročil Državnega preventivnega mehanizma. V primeru, da ne razpolaga z zadostnim številom le-teh, pa lahko kadarkoli zahteva dodatne izvide¹⁵.

GUURSIKS: glede opozorila Varuha, da v zavodski knjižnici obsojencem niso na voljo vsa redna letna poročila Varuha človekovih pravic, čeprav so nekateri izrazili željo, da se jim omogoči dostop do teh poročil, Generalni urad pojasnjuje, da je Zavod Koper to pomanjkljivost že odpravil.

¹⁵Ob tokratnem obisku pripomb glede (ne)dostopnosti do zelenih knjig nismo slišali. V. d. direktorica je pojasnila, da so za večino knjig napisani povzetki, da si zaprte osebe enostavneje izberejo zeleno literaturo. Pred kratkim so prejeli dodatnih 400 knjig, za katere bo zaposlena zaprta oseba v prihodnje pripravila povzetke in knjige umestila v knjižnico. V knjižnici ob obisku DPM nismo opazili novejših rednih letnih poročil Varuha človekovih pravic RS (opazili smo le redna letna poročila za leta od 2001 do 2005), na kar smo vodstvo Zavoda že opozorili. Željo po dostopnosti teh poročil so izrazile tudi zaprte osebe.